

Projekt Nový čtenář

Úroveň čtenáře	4. úroveň: čtenář-objevitel
Cílová dovednost	Zpracování informací Zhodnocení textu
Časový odhad	Aktivita – 50 minut Sebehodnocení – 10 minut
Pomůcky	nakopírované pracovní listy s anotací knihy pro každého čtenáře, psací potřeby

Popis dovednosti

Čtenář pracuje s vyhledanými informacemi při interpretaci textu.

Čtenář různým způsobem samostatně reprodukuje a interpretuje obsah textu.

Čtenář popíše pocity, které v něm čtení nebo poslech vyvolalo a doloží to vybranými citacemi z textu.

Forma aktivity

Skupinová, ve dvojicích / Individuální

Použité metody a strategie

Podvojný/dvojitý deník, event. filosofie pro děti

Využití textu

Zeměpis, český jazyk sloh – deník, popis cesty

Struktura lekce

Evokace:

Přečteme, promítneme či rozdáme dětem anotaci ke knize (viz Pracovní list) a položíme jim otázku, o čem všem asi otec se synem při tak dlouhé cestě hovoří. Nápady si děti řeknou ve dvojicích, pak je vyzveme ke sdílení v celé skupině.

Uvědomění:

Začneme číst (rozdáme každému z dětí Pracovní list s ukázkou), děti čtou potichu samostatně. Průvodce jim vysvětlí metodu podvojného deníku (viz Náповěda pro průvodce), děti začnou pracovat. Pro přehlednost a lepší orientaci jsou řádky očíslovány. Upozorníme čtenáře, aby si k vybrané citaci ihned zapsali číslo řádku už během četby.

Reflexe:

Vyzveme děti, aby své zápisky sdílely ve dvojicích nebo trojicích (viz Náповěda pro průvodce – Trojitý deník), kdo chce, může je sdílet pak také v celé skupině. Při skupinovém sdílení by se měl průvodce zdržet svého vlastního komentáře k zápisům čtenářů.

Zbyde-li čas, můžeme diskutovat s dětmi o tom, proč si psát, či nepsat deník, jakou mají ony samy s psaním svých zážitků zkušenosti. Motivujeme děti, aby si knihu přečetly celou.

Na závěr ještě můžeme ukázat webovou stránku autorky, Petry Braunové (viz odkazy).

Sebehodnocení – metodické okénko

Tabulka sebe/hodnocení umožňuje čtenáři a průvodci ohodnotit zvládnutí konkrétní dovednosti na základě výkonu čtenáře v aktivitě. Sebe/hodnocení provádí čtenář samostatně nebo dle možností čtenáři navzájem po skončení aktivity, průvodce pomáhá vysvětlením rozdílů mezi jednotlivými úrovněmi zvládnutí, aby se čtenáři dokázali ohodnotit, např. pomocí otázek reflektujících proběhnuvší aktivitu nebo na pracích dětí ukazuje konkrétní projevy rozdílné míry zvládnutí úkolu.

Úskalí při dílně

Použití druhé navrhované metody (filosofie pro děti) doporučujeme v případě, že je skupina čtenářů zvyklá více přemýšlet a diskutovat za daných pravidel komunikace.

Odkazy, zdroje

BRAUNOVÁ, Petra. *3333 km k Jakubovi*. 1. vyd. Praha: Albatros, 2014. ISBN 978-80-00-03695-3.
<http://www.petrabraunova.cz/>

Beletristická kniha **pro čtenáře od 12 let** – jejímž hrdinou je patnáctiletý chlapec, který si píše cestovní deník. Před prázdninami dostane totiž od táty, s kterým nežije od dvou let, nečekanou a nevšední nabídku – dobrodružnou výpravu přes několik států, končící ve Španělsku. Je to Cesta svatého Jakuba s cílem v Santiagu de Compostela. Musí se ovšem ujet 3333km – na kole! A při takové cestě se toho stane i prohovoří poměrně dost.

Ukázka z knihy

- 1 Projeli jsme sevřeným kaňonem řeky ve větrném peklu. Příšerný protivítr, museli jsme šlapat i z kopce. Dojeli
- 2 jsme do Chadracu. Táta se mi zdál nervózní. Dlouho hleděl do mapy, pak si s někým psal esemesky frekvencí,
- 3 kterou jsem u něho viděl poprvé.
- 4 „Zabloudili jsme?“
- 5 „Ne.“
- 6 „Tak co řešíš?“
- 7 Táta na mě mrknul.
- 8 „Brzy dorazíme do Puy en Velay. To je značně navštěvovaná turistická aglomerace. Odsud se vydává na cestu
- 9 nejvíc poutníků. Vůbec první, kdo vyrazil do Compostely, byl biskup z Puy, a učinil to v roce 951.“
- 10 „Určitě máš spočítáno, kolik je to let,“ popíchl jsem ho.
- 11 „V tom spoléhám na tebe.“
- 12 Vytáhl jsem mobil a na kalkulačce vypočítal 1063.
- 13 „Počet poutníků stoupá. V poslední době už je to móda a brzy to bude patřit k bontonu,“ táta si promnul oči.
- 14 „Bohužel nejvíc je těch, kteří se vezou v autech a popojdou jen poslední kilometry.“
- 15 Je pravda, že skutečné poutníky, plahočící se po silnici nebo prašné cestě, jsme pořád ještě nepotkávali
- 16 v žádném výrazném množství.
- 17 „Myslíš, že cesta do Compostely lidem fakt pomáhá?“
- 18 „Minimálně si uvědomí, že jim dva měsíce stačí jedny boty,“ zasmál se táta.
- 19 „Pak jsme měli vzít mámu.“
- 20 Táta neřekl nic. Vstal a zkoumavě hleděl do mapy, jako kdybychom se vážně ztratili.
- 21 „Kdyby s námi jela máma, možná by si vzpomněla na to, jak chodila bosá,“ ponoukl jsem ho.
- 22 Táta si dvěma prsty promnul oči.
- 23 „V Puyi je nádherná katedrála Musíme jet. Čeká nás tam překvapení.“
- 24 „Jaké?“
- 25 „Uvidíš.“
- 26 „Nebudu muset na mši?“
- 27 Táta se trochu křivě zasmál.
- 28 „K ničemu takovému by mě nenapadlo tě nutit. Boha si musí každý najít sám.“
- 29 „Tak jaké překvapení?“
- 30 „Kdybych ti ho prozradil, nebylo by to přece překvapení!“
- 31 Něco v tátově hlase se mi nezdálo. Ale rychle naházal věci zpátky do brašny a vyrazil. Následoval jsem ho.

32 Táta se o překvapení nezmínil na žádném z mezipřistání. Dupal jsem, co vymyslel. Mámina překvapení byla
33 vesměs spojená s jídlem, hadry nebo lístky na muzikál. Táta musel vymyslet něco mnohem lepšího.
34 Starobylé město Puy je naprosto neuvěřitelné. Byl jsem vykulený, protože jsem nikdy nic takového neviděl.
35 Všechny stavby pamatovaly středověké krále.
36 „Dobře poslouvej, kolem tebe dupou dějiny,” pousmál se táta.
37 Všechny starodávné kamenné stavby fungovaly pro normální lidi, žádný skanzen.
38 „Městu žehná gigantická dvacet tři metrů vysoká socha Panny Marie stojící na vrcholu bývalé sopky Rocher
39 Corneille,” ukázal mi táta. „Ale šplhat k ní nebudeme. Platí se tam vstupné.”
40 „Jak to víš?”
41 Táta se zatvářil tajemně a mně najednou cosi řeklo, že už tu jednou musel být. Ale je možné, že si všechno
42 vyčetl v průvodcích, šťoura je na to dost velký.
43 „Kdyby tu byla máma, určitě by chtěla, abys mě tam vyfotil,” podotkl jsem.
44 „Vážně?”
45 Táta uhrál rozhovor do ztracena.
46 „Půjdeme se vyspat. Zítra ráno v sedm nás čeká mše. Koná se pro poutníky pravidelně.”
47 „Takže je to mše, to tvé překvapení!”
48 Táta pokrčil rameny.
49 Cestou na ubikaci jsem mámě napsal esemesku, z které měla mít radost: „Mami, jsem v nejkrásnějším městě
50 na světě a příště sem pojedeme spolu.” Její odpověď byla, vzhledem k tomu, že s námi nebyla, logická:
51 „Mažeš si nohy? A co zadek? Lepší?”

Podvojný deník (dvojitý deník)

Charakter metody

Metoda dvojitého zápisníku umožňuje čtenářům písemně reflektovat text. V první řadě to pro čtoucího člověka znamená být v průběhu čtení vnímavý vůči vlastním citovým i myšlenkovým reakcím. Text nám může něco připomenout, s něčím v nás rezonovat nebo nás naopak popudí atp. Cílem je tedy propojovat text se svými vlastními vědomostmi, prožitky, asociacemi a otázkami a ty nejsilnější si zapsat a okomentovat je – také písemně. Formou dvojitého zápisníku lze číst libovolně dlouhé texty včetně celých knih. Doporučuje se dělat si zápisky již v průběhu četby, nikoliv až na závěr, ale je to jen doporučení, nikoliv pravidlo.

Popis metody

Volnou stránku rozdělíme vodorovnou čarou na dvě poloviny. Na levou stranu si vypisujeme slova, věty, ucelené myšlenky, pasáže, které nás zaujaly. Na pravou stranu si k nim zapisujeme svůj komentář.

Dvojitý zápisník

Citace z textu:	Vlastní komentáře:

Se zápisky v dvojitém zápisníku můžete ve skupině pracovat několika způsoby.

Vyzveme děti, aby své zápisky sdílely ve dvojicích, kdo chce, může je sdílet pak také v celé skupině. Při skupinovém sdílení by se měl průvodce zdržet svého vlastního komentáře k zápisům čtenářů.

Poznámka: Mají-li před sebou čtenáři tentýž text, usnadníme jim orientaci v textu číslováním řádků. K citaci si pak děti poznamenají číslo řádku, které oznámí ještě před četbou citace. Všichni pak mají citaci na očích a mohou se lépe soustředit na slyšený komentář.

Trojité zápisník

Zadáme práci (nejlépe již na začátku) formou trojitého zápisníku, to znamená, že papír si studenti rozdělí na tři části a počítají s tím, že k jejich výpisku a komentáři se někdo (spolužák nebo učitel) vyjádří písemně. I trojité zápisky je vhodné pak sdílet s celou skupinou (na bázi dobrovolnosti).

Citace z textu:	Vlastní komentář(e):	Komentář(e) spolužáka:

Filosofie pro děti

je poměrně náročná diskusní technika, avšak děti se při ní učí mnoha komunikačním dovednostem.

- hledají v textu témata, která je skutečně zajímají
- hledají přesnou formulaci „filozofické otázky“, tj. takové, na kterou není snadná odpověď
- účastní se aktivně diskuse
- vyhodnotí diskusi

Postup

- Po evokaci (viz výše) rozdejte dětem text – přečtou si ho.
- Vyzvěte čtenáře, aby si poznamenali (jednotlivě nebo ve dvojicích), co je v textu zaujalo, překvapilo, jaké otázky je napadají a jaké náměty by chtěli prodiskutovat. (Lipman tento moment nazývá zamyšlení.)
- Postřehy ať děti zapíší na tabuli (nejlépe formou otázek) a postupně se o nich diskutuje.

U dětí se s napsanými otázkami pracuje po dobu několika dní a měly by být probrány všechny, aby byly uspokojeny všechny děti. Někdy můžeme dětem zadat na některou z otázek esej k domácímu vypracování apod.